

دروغ بگویند. مثلاً افراد اخاذی می‌کنند و به طرف می‌گویند؛ من آبرویت را می‌برم، این مبلغ را بده تا دهنم را ببندم. افراد می‌روند در یک دوره‌ی خصوصی عکس می‌گیرند، همان‌ها زمینه‌ای می‌شود برای اخاذی.»

تهمت‌ها و ادعاهایی که تاول‌های روابط اجتماعی هستند

این آسیب‌شناس اجتماعی تأکید می‌کند: «بخش مبهم اصلی چرایی این کار است. نمی‌توان دو طرف را قضاوت کرد. مردم نباید پلیس باشند و قضاوت کنند و حکم صادر کنند. وقتی این حرف‌ها به سطح جامعه برسد، پیامدهای جبران‌ناپذیری دارد؛ بسیار دیده‌ایم خودکشی به خاطر تهمت. بی‌آبرویی فشار روانی کمی وارد نمی‌کند. رهایی از این فشار برای کسانی که واقعا تهمت‌ها بر آنها وارد نیست و وجه اجتماعی خوبی داشته‌اند، بسیار سخت است. حتی اگر در پیروسه دادگاه و اعلام علنی هم پیش برود، تهمت زدن و جوی که به راه می‌اندازد، مثل آبی است که ریخته و جمع‌کردنش سخت و شاید غیرممکن باشد. در واقع اینها را می‌توان تاول‌هایی دانست که در روابط اجتماعی رخ می‌دهد.»

امیرحسین جلالی، روانپزشک فضای ایجاد شده به واسطه جنبش جهانی «من هم» را مثبت ارزیابی می‌کند: «این فضا یک اثر مثبت و سازنده دارد؛ در کل اگر ما نسبت به یک موضوع حساسیت داشته باشیم، تأثیر مثبت دارد؛ مثلاً اگر بدانیم این رفتار اجتماعی می‌تواند پیامدهای جدی داشته باشد، افراد خودکنترلی بیشتری پیدا می‌کنند.»

جلالی در گفت‌وگو با «شهروند» توضیح می‌دهد: «آنچه در این جنبش و در نمونه‌های ایرانی آن رخ داد، بازگویی تعرض‌های رفتاری و جنسی است، همین توجه داشتن می‌تواند افراد را به سمت کنترل بیشتر رفتار خود پیش ببرد. به خصوص در زمانی که در خلوت و دور از چشم و قضاوت عموم قرار دارند.»

جنبشی که باعث می‌شود مردها دست و پایشان را جمع کنند

این روانپزشک معتقد است: «نمونه خیلی ساده؛ مردها و افرادی هستند که در قدرت هستند و ممکن است در معرض این لغزش‌ها باشند، همین تحرک‌ها و جنبش‌ها می‌تواند باعث شود که آنها به قول معروف دست و پایشان را جمع کنند و اگر کنترل درونی هم ندارند، یک عامل کنترل خارجی جلوی آنها را بگیرد.»

«دشوار است که بگوییم چقدر می‌تواند بازدارنده باشد، ولی به طور طبیعی می‌تواند تا حدودی بازدارنده باشد و از گروهی از بانوان مراقبت کند.» جلالی معتقد است واقعیت این است که مسأله آزارهای جنسی خیلی بیشتر و گسترده‌تر از مواردی است که بازگویی یا حتی گزارش می‌شود. نگفتن و خفه کردن و گزارش نکردن این موارد از دیرباز در فرهنگ ما وجود داشته و همین باعث شده که موضوع آزار و اذیت جنسی و تعرض، کوچک یا حتی عادی انگاشته شود.

فایده دیگری که جنبش‌های اینچنینی می‌تواند داشته باشد به گفته این روانپزشک این است که می‌تواند عادی انگاشتن و کم‌شماری تجاوز و تعرض را تحت تأثیر قرار دهد و مسأله را به توجه عمومی در بیاورد. به علاوه در بحث آموزشی که برای بخش‌های مختلف جامعه مفید است. جلالی معتقد است: «وقتی دختر خانمی بعد از سال‌ها گزارش می‌دهد که وقتی سن کمی داشته توسط یکی از اقوام، آشنایان و دوستان خانوادگی مورد آزار و اذیت بوده و به دلایل مختلف مانند فضایی که در خانواده بوده، نتوانسته بگوید یا گفته و جدی گرفته نشده و به سکوت دعوت شده و ... خانواده‌ها می‌توانند در غیاب آموزش و رسانه‌های رسمی جنسی در سیستم آموزشی و رسانه‌های رسمی، دستکم از این جهت حساسیت‌شان برانگیخته شود.»

هم صدایی اعتراض، عدالت خواهی یا انتقام؟

بررسی جامعه‌شناسی و روانشناسی نسخه ایرانی جنبش «من هم»

تفکراتی که داشتند. این جنبش در خارج از کشور بیشتر در حوزه سینما بود یا مقامات دولتی و چهره‌های سیاسی که این گروه از افراد موظف هستند به مردم و افکار عمومی پاسخگو باشند. عده‌ای با درخواست‌های جنسی از فرد اخاذی می‌کنند. اما ممکن است فردی بنا به درخواستی برای کسب امتیازی در آن موقعیت قرار بگیرد؛ آن را بپذیرد یا نپذیرد.»

این آسیب‌شناس معتقد است این موارد در جامعه ما کم سابقه و کم قدمت نیست، اما چون تابو بوده، مطرح نمی‌شود؛ مثلاً دختری با یک مقام سیاسی چهره در جامعه که وجه موجهی هم دارد، پرونده باز داشته و معلوم نشده چه سرنوشتی پیدا کرده، موضوعی در رابطه با یک پلیس یا حتی قضات، بازپرس‌ها، در واقع مدعی رسیدگی به این موارد در قاعده فرهنگی ما، نهادهای رسمی نبوده و نیستند.

خراط‌ها با بیان اینکه پیگیری اصل و ریشه ماجرا از توان بقیه هم خارج است، در مثالی توضیح می‌دهد: «در سینما گفته می‌شود افرادی هستند که مثلاً بازیگر جور می‌کنند با درخواست‌های نامشروع و موارد اینچنینی. این موارد سال‌هاست مطرح است و یک صنف باید بتواند خودش را از این اتهام‌ها و گفته‌هایی که شاید هیچ سندی هم نداشته باشد، تطهیر کند. سال‌های سال است که حتی به نهادهای رسمی نسبت‌هایی داده می‌شود که عموماً با شاکي برخورد شده است.»

من آبرویت را می‌برم، این مبلغ را بده تا دهنم را ببندم

آیا ما از نظر قانونی در موضوع تعرض و تجاوز خلأ داریم؟ خراط‌ها پاسخ می‌دهد: «امکانات پزشکی گویا یک تایم طلایی برای اثبات هراذعایی دارد. قانون هم اگر به صراحت در این موارد وارد شود، گرفتن حق از این مسیر ساده نیست.»

وقتی قانون و نهادهای رسمی نقص‌هایی در این موضوع داشته باشند، مردم خودشان حق‌شان را می‌گیرند، آن هم در فضای مجازی؛ خراط‌ها به استفاده از فضای مجازی برای بازگویی این موارد اشاره می‌کند: «نه قانون دارد و نه قاعده؛ یک حرف است که زده می‌شود، ممکن است زندگی یک مرد در چشم خانواده‌اش خراب شود و تمام. با این حال فضای مجازی نمی‌تواند بازدارنده باشد، چون افراد می‌توانند

فضای امن برای آزارگران شمامت می‌شود. این تحرکات البته در ایران بدون انتقاد هم نبود. منتقدان روایت‌هایی که هیاهوی زیادی برپا کرد، بازگویی تجاوزها، تعرض‌ها و سوءرفتارهای سال‌ها قبل را به واسطه جنبش جهانی #metoo هیجان زده، پرهیاهو، برگرفته از خشم فروخورده و مهم‌تر از همه محدود به قشرهای خاصی

شده، عذرخواهی کرد و در گام بعدی نسبت به ادعاهایی که علیه‌اش شده اقدام به شکایت و پیگیری حقوقی کرد. افشاگری‌ها محدود به این چند نفر نیست و متهمانی از قشرهای مختلف شامل معلمان مدرسه، استادان دانشگاه، هنرمندان، ورزشکاران، اصحاب رسانه، پزشکان، بازیگران، نویسندگان، نمایندگان مجلس و مقامات دولتی را هم در برمی‌گیرد. این افشاگری‌ها قطعاً پیامدهایی برای متهمان داشته است؛ مثل حذف نقاشی آعداشلو از جلد چاپ جدید شازده احتجاب، لغو نمایشگاه‌های آثار او در گالری‌هایی در تهران و تورنتو یا لغو عضویت آن جامعه‌شناس از انجمن جامعه‌شناسی ایران.

نکته جالب این روایت‌ها اینجاست که واکنش‌ها به افشاگری‌ها عمدتاً همدلانه بوده و با توصیفاتی چون «تابوشکنی تاریخی» یا «نقطه عطف در زمینه سوءاستفاده‌های جنسی» مورد ستایش قرار گرفت. موج جنبش ایرانیزه شده «من هم» باعث شد لایحه «حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت» که از یک دهه پیش در دست تهیه بود، بالاخره از جانب دولت به مجلس ارسال شود.

آیا نظام قضائی فعلی کشور ما با یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در برابر این جنبش روبه‌رو شده؟ شاید این سوال ریشه‌ای‌تر باشد که بپرسیم آیا زیرساخت‌های لازم برای رسیدگی به سوءاستفاده جنسی در قانون ما فراهم است؟ طبق قانون کشور ما جرایم جنسی از زنا نشأت گرفته‌اند و جرمی با عنوان تجاوز جنسی چندان به رسمیت شناخته نشده و آنچه هست «زنا یا به عنف» است. مرز بین زنا با زانی به عنف باریک است و اگر نتوان عامل زور را اثبات کرد، قربانی خود به مجرم تبدیل می‌شود.

صرف‌نظر از قوانین، جامعه نیز در این فرآیند به دلایل فرهنگی بیشتر به سرزنش قربانی و مخفی کردن آزارهای جنسی و به‌طور کلی ایجاد

جنسی در محل کار متهم شد و مدیر سابق منابع انسانی همان شرکت به خاطر نادیده گرفتن و اخراج آزاردیدگان همدست او قلمداد شد.

چند زن خواننده و گوینده محسن نامجو، خواننده و آهنگساز را در فروردین ۱۴۰۰ در کلاب هائوس به آزار جنسی متهم کردند. همه این افراد این اتهامات را رد کردند. نامجو بعدتر از کسانی که ناخواسته موجب آزارشان شده، عذرخواهی کرد و در گام بعدی نسبت به ادعاهایی که علیه‌اش شده اقدام به شکایت و پیگیری حقوقی کرد. افشاگری‌ها محدود به این چند نفر نیست و متهمانی از قشرهای مختلف شامل معلمان مدرسه، استادان دانشگاه، هنرمندان، ورزشکاران، اصحاب رسانه، پزشکان، بازیگران، نویسندگان، نمایندگان مجلس و مقامات دولتی را هم در برمی‌گیرد.

این افشاگری‌ها قطعاً پیامدهایی برای متهمان داشته است؛ مثل حذف نقاشی آعداشلو از جلد چاپ جدید شازده احتجاب، لغو نمایشگاه‌های آثار او در گالری‌هایی در تهران و تورنتو یا لغو عضویت آن جامعه‌شناس از انجمن جامعه‌شناسی ایران.

نکته جالب این روایت‌ها اینجاست که واکنش‌ها به افشاگری‌ها عمدتاً همدلانه بوده و با توصیفاتی چون «تابوشکنی تاریخی» یا «نقطه عطف در زمینه سوءاستفاده‌های جنسی» مورد ستایش قرار گرفت. موج جنبش ایرانیزه شده «من هم» باعث شد لایحه «حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت» که از یک دهه پیش در دست تهیه بود، بالاخره از جانب دولت به مجلس ارسال شود.

آیا نظام قضائی فعلی کشور ما با یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در برابر این جنبش روبه‌رو شده؟ شاید این سوال ریشه‌ای‌تر باشد که بپرسیم آیا زیرساخت‌های لازم برای رسیدگی به سوءاستفاده جنسی در قانون ما فراهم است؟ طبق قانون کشور ما جرایم جنسی از زنا نشأت گرفته‌اند و جرمی با عنوان تجاوز جنسی چندان به رسمیت شناخته نشده و آنچه هست «زنا یا به عنف» است. مرز بین زنا با زانی به عنف باریک است و اگر نتوان عامل زور را اثبات کرد، قربانی خود به مجرم تبدیل می‌شود.

صرف‌نظر از قوانین، جامعه نیز در این فرآیند به دلایل فرهنگی بیشتر به سرزنش قربانی و مخفی کردن آزارهای جنسی و به‌طور کلی ایجاد

راضیه زرگری یک نوع هم‌صدایی واگیر که با یک جرقه از خارج شروع شد: «من هم»؛ «آوی هرازگاهی که پیش از این هم شنیده می‌شد، موجی راه می‌انداخت و مدتی بعد در روزمرگی گم می‌شد و فراموش. حالا اما این هم‌صدایی از یک تحرک فرامرزی دوباره جان گرفته و با وجود شبکه ارتباطات گسترده تکنولوژی‌های روز، بلندتر و رساتر شنیده می‌شود.

با این همه، آیا این هم‌صدایی واگیر را می‌توان قدمی رو به جلو در راستای برابری جنسیتی تلقی کرد؟ آیا این واگویی‌ها درباره آزار و اذیت جنسی، تعرض و تجاوز به زنان و دختران، همه‌شان واقعیت دارد؟ آیا قابل اثبات است؟ از آن سوی ماجرا، آیا متهمان که برخی چهره‌های مشهور و شناخته شده جامعه‌اند، قادر به دفاع از خود هستند؟ آیا این نوع جنبش‌هایی که در فضای مجازی خیلی سروصدا راه می‌اندازد، می‌تواند جنبه بازدارنده در جامعه داشته باشد؟ یا اینکه در میان یک تحرک مثبت در راستای توسعه عدالت اجتماعی، عده‌ای سودجو هم سوار بر موج «من هم» برای انتقام‌های شخصی و باج‌خواهی و تخریب دیگران، ادعاهایی مطرح می‌کنند که نه قابل اثبات است و نه قابل دفاع.

جنبش «من هم» در ایران روایت قربانیان ایرانی از آزارهای جنسی است که از تابستان ۱۳۹۹ در شبکه‌های اجتماعی به ویژه توئیتر آغاز شد؛ روایت‌هایی که در قاعده فرهنگی کشور ما بازگویی و انتشار عمومی آن تابو محسوب می‌شود. این تحرکات برگرفته از یک حرکت جهانی به همین نام (metoo) است که در سال ۲۰۱۷ جنجال‌های زیادی را آفرید.

کیوان امام‌وردی، دانش‌آموخته باستان‌شناسی دانشگاه تهران به تجاوز جنسی سریالی متهم و سپس دستگیر و به افساد فی‌الارض متهم شد. یک روزنامه‌نگار، آیدین آعداشلو نقاش را پس از ۱۴ سال سکوت به تعرض جنسی متهم کرد. روزنامه نوییورک‌تایمز در اول آبان ۱۳۹۹ طی گزارشی مفصل به اتهام‌های جنسی علیه آعداشلو پرداخت که بنا بر آن ۱۳ زن طی ۳۰ سال خود را قربانی او دانستند و ۱۹ نفر به او لقب «هاروی واینستین ایران» دادند.

یک جامعه‌شناس به آزارسانی و تعرض جنسی به همکاران و سوزها طی پژوهش‌های اجتماعی متهم شد. یکی از مدیران مرد سابق یک برند معروف فروش اینترنتی به سوءاستفاده‌های

ثبت ۲۴۲۱ حادثه طبیعی در سامانه مدیریت حوادث و سوانح هلال احمر

معاون عملیات سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر از ثبت ۲ هزار و ۴۲۱ مورد حادثه طبیعی در کشور خبر داد و گفت: «این شمار حادثه طبیعی از ابتدای سال ۹۹ تا روز جاری در سامانه مدیریت حوادث و سوانح این سازمان ثبت و مستندسازی شده است.»

محمد باقر محمدی اعلام کرد: «این تعداد حادثه طبیعی شامل ۱۴۵ زمین لرزه بیش از ۴ ریشتر، ۷۰۷ مورد برف و کولاک، ۵۱۲ مورد آتش سوزی جنگل، ۲۵ مورد رانش زمین ۹ مورد رعد و برق، ۶۷ مورد توفان و ۹۵۶ سیل و آبگرفتگی در سراسر کشور بوده است.»

او ادامه داد: «سامانه مدیریت حوادث و سوانح سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر به عنوان نخستین و بزرگ‌ترین بانک اطلاعات حوادث و سوانح کشور تمام سوانح و حوادثی که جمعیت هلال احمر در آنها وارد عمل شده را ثبت و ذخیره می‌کند و به صورت لحظه‌ای و برخط آخرین حوادث را برای دسترسی مدیران به اطلاعات مورد نیاز نمایش می‌دهد.»

محمدی افزود که با این نرم‌افزار امکان بررسی‌های آماری و تجزیه و تحلیل عملیات‌های سراسر کشور وجود داشته و تهیه گزارش‌ها در دوره‌های زمانی مشخص و تجزیه و تحلیل حوادث از مهم‌ترین قابلیت‌های این بانک اطلاعاتی است.

ارایه خدمات امداد و نجات، اسکان و تغذیه اضطراری در زمان وقوع حوادث و سوانح، ارایه آموزش‌های امداد کمک‌های اولیه به اقشار مختلف جامعه، برنامه‌ریزی و اقدام در جهت آمادگی مقابله با حوادث و سوانح، ارسال محموله‌های کمک‌های بشردوستانه به کشورهای آسیب‌دیده و متاثر از حوادث طبیعی، غیرطبیعی و اعزام عوامل امدادی در داخل و خارج از کشور از جمله وظایف این سازمان راهبردی وابسته به جمعیت هلال احمر است. سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر با بیش از ۳۰ سال تجربه در زمینه آمادگی و پاسخگویی سوانح در داخل و خارج از کشور به عنوان یکی از بخش‌های اصلی جمعیت هلال احمر است که با امکانات گسترده عملیاتی، پشتیبانی، مخابراتی، امداد هوایی، جاده‌ای، دریایی، کوهستان و شهری، عملیات امداد و نجات را در فصول مختلف سال و برای خدمات‌رسانی به آسیب‌دیدگان و متاثران از انواع حوادث و سوانح احتمالی در سراسر کشور اجرا می‌کند.

بازدید نماینده فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ از مرکز توانبخشی هلال احمر

رئیس نمایندگی کشوری فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر در ایران از مرکز جامع توانبخشی جمعیت هلال احمر بازدید کرد. عطا مرتضی محمد دورانی، رئیس نمایندگی کشوری فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر در ایران پس از بازدید از ظرفیت‌ها و بخش‌های مختلف معاونت درمان و توانبخشی جمعیت هلال احمر در محل دفتر جدید فدراسیون در معاونت بهداشت درمان و توانبخشی جمعیت مستقر شد. همچنین نماینده فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر برای آشنایی با حوزه‌های فعالیتی واحدهای تابعه جمعیت از مرکز توانبخشی و خدمات ارایه‌شده به مراجعان نیز بازدید کرد و در این بازدید پیشرفت‌ها و خدمات ارایه‌شده در این حوزه از سوی هلال احمر ایران را خوب و چشمگیر دانست.

زمین لرزه ۴٫۶ ریشتری در راور کرمان خسارت نداشت

طبق اعلام سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر زلزله ۴٫۶ ریشتری که ساعت ۱۱ و ۱۳ دقیقه روز چهارشنبه حوالی راور کرمان را لرزاند، خسارتی در بر نداشت.

پس از وقوع زلزله‌ای با قدرت ۴٫۶ ریشتر در ساعت ۱۱ و ۱۳ دقیقه صبح دیروز حوالی راور کرمان، یک تیم ارزیاب از نزدیک‌ترین پایگاه امداد و نجات برای بررسی خسارات احتمالی به کانون زلزله اعزام شد.

طبق ارزیابی‌های انجام‌شده به وسیله تیم‌های حاضر در محل حادثه، این زلزله خسارات مالی و جانی نداشته است.

بازتاب‌ها و جنبش‌های گاه‌به‌گاه نمی‌تواند در بیماری روانی و کج‌رفتاری فردی تأثیر چندانی داشته باشد. این ناهنجاری‌ها تنها در جامعه ما نیست، حتی در جوامعی که دسترسی افراد به جنس مخالف هم بسیار سهل است، شاهد این رفتارها هستیم. پس مشخص است که مشکلات روانشناختی فردی مهم‌ترین علت است.»

از جنبه اجتماعی با این همه، این بازتاب‌ها می‌تواند جامعه و افراد جامعه را هوشیار کند. چه کسانی که در معرض تعرض و تجاوز قرار می‌گیرند و چه کسانی که این کج‌رفتاری را دارند. مهاجری معتقد است باید ریشه‌یابی روانشناسی این موارد را جدی‌تر بگیریم؛ اینکه این افراد چرا به سمت این ناهنجاری‌های رفتاری سوق پیدا می‌کنند؟ حتی زن‌ها هم این قابلیت را دارند که به جنس مقابل خود تعرض کنند. اما برعکس ماجرا شاید هیچ‌وقت طرح نمی‌شود، در صورتی که در مطالعات لایه‌های پنهان اجتماع این موارد هم بسیار به چشم می‌خورد.

این جامعه‌شناس معتقد است مواردی که در راستای جنبش «من هم» مطرح شده نیازمند مطالعات خاص است. در هر مورد هم جنبه‌های رفتاری و علت‌ها متفاوت است که باید براساس آن مورد مطالعه قرار بگیرد.

خرده‌فرهنگ در جامعه ایرانی به دلیل بسترهای فرهنگی سنتی که داریم، سخت شکل می‌گیرد، اما نمی‌شود بحث روانشناختی را کتمان کرد. مهاجری معتقد است در بررسی بازگویی و افشای تجاوزها در حوزه اجتماعی، بحث انتقام‌گیری بسیار پررنگ است. در کشور ما در بعضی از طبقات سیاسی یکی از راه‌های انتقام‌گیری دقیقاً همین مسیر است که بسترش هم برای فرهنگ جامعه ما آماده است.

فقر مطالعاتی زیادی در حوزه مقدس روابط جنسی داریم

مطالعات این موارد باید به صورت موردی صورت بگیرد. مطالعه کلی شاید سخت باشد. مهاجری با اشاره به اینکه کل موضوع در ایران از جنس تابو است، تأکید می‌کند: «ما در این زمینه فقر مطالعاتی هم داریم، حتی خودمان هم خیلی راحت نمی‌توانیم در این زمینه صحبت کنیم. یکی از مشکلات فرهنگی و اجتماعی ما تابو کردن صحبت در حوزه مقدس روابط جنسی است. ما نه در خانواده صحبت می‌کنیم و نه بچه‌ها را آموزش می‌دهیم. صحبت از این موضوع همیشه قایمی بوده است.»

حتی گزارش‌های آماری هم با احتیاط‌های فراوان عنوان می‌شود. مهاجری معتقد است سکاتداران حوزه دین و دانشگاهیان و جامعه‌شناسان باید همت جدی در حوزه مطالعه این موضوع داشته باشند؛ داده‌های ارزشمند به جامعه بدهند تا آگاهی جامعه ارتقا پیدا کند و موضوع از تابو بودن دربیاید. اگر این میزان آگاهی بالا برود، آن زمان است که می‌تواند در کنترل چنین رفتارهایی در آینده موثر باشد. اطلاعات واقعی که منجر به آموزش‌های عمیق شود، در عرصه‌های مختلف جامعه به خصوص دامنه سنی کودک و نوجوان، می‌تواند به پاکی و صلابت جامعه در ارضای نیازهای جنسی به روش‌های روانشناختی و جامعه‌شناسی صحیح بینجامد.

با این همه، به گفته اصغر مهاجری این سروصداها نشان می‌دهد جامعه در حال دگرگونی و تغییرات در حوزه برابری جنسیتی است و می‌تواند رضایت‌بخش باشد، به خصوص در مقایسه با گذشته که نابرابری‌ها بسیار بیشتر بود. بالاخره هر تغییری هزینه‌ای دارد.

بسترهایی که مهاجری برای برابری جنسیتی به آن اشاره می‌کند، زمینه تحصیل و اشتغال زنان در کنار مردان و حضور اجتماعی فعال بانوان محسوب می‌شود. آگاهی زنان در ارتباطات اجتماعی بیشتر شده است، زنان می‌توانند به واسطه دانش از شروط ضمن عقد برای رسیدن به حقوق برابر در موضوع ازدواج استفاده کنند. ما زنان متخصص بسیاری در همه عرصه‌ها داریم.

نمونه خیلی ساده و مردها و افرادی هستند که در قدرت هستند و ممکن است در معرض این لغزش‌ها باشند، همین تحرک‌ها و جنبش‌ها می‌تواند باعث شود که آنها به قول معروف دست و پایشان را جمع کنند و اگر کنترل درونی هم ندارند، یک عامل کنترل خارجی جلوی آنها را بگیرد

برابری جنسیتی بیشتر به نفع مردان است

مهاجری معتقد است جامعه‌ای که به برابری جنسیتی برسد، نفعش به همه جامعه می‌رسد، حتی بیشتر به نفع مردان است. این جامعه می‌تواند در یک سپهر جمعی و وجدان جمعی آسایش‌گون به زندگی خود ادامه دهد. با این همه باید بپذیریم که وقتی جامعه در مسیر تحولات اجتماعی به گذرهای مهم می‌رسد، بروز این رفتارها درست یا غلط اجتناب‌ناپذیر است. از جمله پرونده‌سازی برای گروهی از مردان در مورد تجاوز و تعرض‌های جنسی. مهاجری می‌گوید: «این موضوع را نمی‌توان به عنوان یک مسأله اجتماعی بررسی کرد، به دلیل همان فراوانی اندک که اشاره کردم. با این همه در کشورهایی که قوانین و عرف سنتی و آموزه‌های مذهبی داشته‌اند، طرح این موارد کمتر می‌شود.» مهاجری معتقد است زمانی که وارد جزئیات این پرونده‌ها می‌شویم، می‌بینیم که نیت‌ها اغلب جنبه‌های فردی و روانشناختی دارد یا اینکه نیت‌های کاسب‌کارانه نسبت به شخصی که چهره سیاسی و فرهنگی مشهور است. با این همه تعداد قابل توجهی از این موارد هم راستین و حقیقی است که باید در حوزه‌های روانشناختی فردی و اجتماعی بررسی شود. جنس خرها و هر اطلاعاتی در این موضوع در جامعه ایرانی تابوست. پس می‌تواند سروصدای زیادی داشته باشد. مهاجری از نظر کمیت به پرونده‌های فساد اقتصادی در مقایسه با پرونده فساد اخلاقی در کشور اشاره می‌کند: «تعداد پرونده‌های فساد اقتصادی و اختلاس‌ها آنقدر زیاد است که مسأله اجتماعی ما است، اما سروصدای آنها با اینکه فراوانی آن زیاد است، به اندازه بازگویی یک تجاوز که ۱۰ سال پیش اتفاق افتاده هم نیست.»

بازگویی تجاوز و تعرض را باید از جنبه روانشناختی فردی بررسی کرد

فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی در حال حاضر بستری برای ابراز این اعتراضات است. آیا همین انعکاس‌ها می‌تواند بازدارنده تکرار این موارد باشد یا نه؟ مهاجری معتقد است این بازتاب‌ها بازدارنده نیست: «وقتی موضوع فردی و روانشناختی است، فرد در هر شرایطی ممکن است این رفتار را انجام بدهد. در عوض جنبه‌های اجتماعی آن خیلی غلیظ نیست، بلکه جنبه‌های فردی آن پررنگ‌تر است. پس

تلنگر برای کسانی که کج‌رفتاری دارند

با این همه در بعضی امور، صرف آموزش کمک‌کننده نیست. جلالی می‌گوید: «باید نوعی تغییر نگرش و تغییر در هیجانات و رفتارها رخ بدهد. بخش مهم تأثیر روایت‌ها، بر عواطف و احساسات جامعه است. می‌تواند برای جامعه به طور عام و برای مردان به طور خاص نقش تلنگر و آگاهی‌بخش داشته باشد. شاید بسیاری در فرآیند این حرکات با بازتاب رفتار خود روبرو می‌شوند. دستکم برای گروهی از مردان یا کسانی که هیچ‌وقت دست به آزار جنسی نزده‌اند، اما هر آدمی می‌تواند در معرض این موضوع باشد که جایی به علت نقص‌های اخلاقی و مشکلات هیجانی دچار کج‌روی شود.»

جلالی با اشاره به اینکه روایت‌ها نقش پالاینده می‌تواند داشته باشد، ادامه می‌دهد: «نگاه من به نسخه ایرانی است. نبود آموزش و گفت‌وگوی آزاد در کشور ما شرایط را سخت‌تر کرده است. در ایران بحث آبرو و پیش‌قضاوت‌هایی که ناشی از فضای مردانه و مردسالارانه بوده، در محیط‌های فرهنگی مثل ما نمود پیدا می‌کند که شاید در جوامع دیگر کم‌رنگ‌تر باشد یا نمود متفاوتی داشته باشد.»

تغییرات اجتماعی منتظر اجازه و فرمان رسمی نیست

تغییرات اجتماعی زمانی که اسباب و شرایطش فراهم باشد، شکل می‌گیرد. این تغییرات منتظر فرمان‌ها هم نمی‌ماند. درست است که نهاد سیاست و اجرایی و مدیریت می‌تواند هر تغییراتی را برنامه‌ریزی و مدیریت کند، با این همه نهاد و عرصه اجتماعی که با تغییرات اجتماعی خودش را زنده نگه می‌دارد، خیلی تحت فرمان نهادهای رسمی نیست، یعنی وقتی شرایطش فراهم باشد، به تدریج خودش را تغییر می‌دهد.

اصغر مهاجری، استاد دانشگاه و جامعه‌شناس با این مقدمه در توضیحاتی پیرامون تأثیرات اجتماعی جنبش‌هایی شبیه «من هم» به «شهروند» گفت: «ما باید بپذیریم که نهادها و سازمان‌ها علاقه زیادی به این تغییرات ندارند، ولی تغییرات اجتماعی به خواش و تمنا آنها گوش نمی‌دهد.»

انتقام‌گیری، الگوی رفتاری بروز کرده در گذر از تغییرات حوزه برابری جنسیتی

مهاجری معتقد است بخشی از این تغییرات در حوزه برابری جنسیتی است؛ در سبک‌های زندگی یا زدودن نابرابری‌های جنسیتی یا نابرابری‌های قومیتی. یکی از این حوزه‌هایی که شرایط تغییر آن فراهم شده، دسترسی برابر به منابع و امکانات توسط همه جنسیت‌هاست. منشأ این تغییر عمدتاً جهانی است، با این حال در همه کشورها جای خودش را باز می‌کند. به گفته این جامعه‌شناس یکی از موتورهای متحرک این تغییرات اجتماعی در دستیابی یکسان به امکانات برابری جنسیتی، دانش و رهاورد‌های دانشی است، بنابراین یافته‌های دانشی بستر و شرایط را به طور جدی برای برابری فرصت‌های جنسیتی فراهم کرده است.

هنگامی که جریان‌های اجتماعی خودشان را تجهیز می‌کنند، ممکن است تا زمانی که هنجارهای جدید نهادینه شود، برخی الگوهای رفتاری نامناسب هم فراهم شود. مهاجری به انتقام‌گیری به عنوان نمونه‌ای از این الگوهای رفتاری نامناسب اشاره می‌کند.

جامعه مستضعف زن که به خودی خود میراث‌دار نابرابری جنسیتی بوده، حالا که بسترهای برابری جنسیتی فراهم شده، علاقه‌مند می‌شود که به نوعی انتقام‌گیری از جنس مخالف هم داشته باشد. این جامعه‌شناس به رهبران یا پرچمداران این برابری جنسیتی که بعضاً فمینیسم نامیده می‌شود، اشاره می‌کند: «این گروه‌ها یا افراد گاهی دست به برخی رفتارهایی می‌زنند که در راستای تعالی بخشی به تغییرات اجتماعی نیست، بلکه کج‌راه‌هایی است که نیت‌هایی مثل انتقام‌گیری را دنبال می‌کند.»

جنبش «من هم» مسأله اجتماعی جامعه ما نیست

اعتراض، انتقاد و انتقام عمده اهدافی است که این جنبش‌ها دنبال می‌کنند. مهاجری می‌گوید: «مسأله اجتماعی زمانی شکل می‌گیرد که فراوانی آن موضوع به ۵ درصد کل جمعیت برسد. در این موضوع اما می‌بینیم که این معترضان که بیشتر سلبریتی‌ها و چهره‌هایی هستند که دسترسی به رسانه دارند، تعدادشان به اندازه‌ای نیست که بتواند یک مسأله اجتماعی برای جامعه ایجاد کند.»

موارد تعرض و تجاوز به اعتقاد این جامعه‌شناس در سطح اجتماعی قابل پردازش نیست، بلکه در سطح روانشناختی فردی قابل پیگیری است. با این همه مسأله مهم در حال حاضر این است که جامعه جهانی در این حرکات جلوتر است و کشور ما در شرایط و بستری قرار گرفته که در حال گذر از دوره‌ای است که نابرابری جنسیتی بالا بوده و دارد به سوی یک برابری جنسیتی نسبی می‌رود.

